Jordi Martínez Pallejà

Feliu

Accèssit de Narració Curta
Certamen Literari de Castellitx

ALGAIDA, 1999

Col·lecció Binària · Premis Castellitx
PC1999-N-A-0153-0125

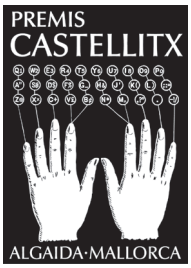

Col·lecció Binària · Premis Castellitx · PC1999-N-A-0153-0125

© del text: Jordi Martínez Pallejà
© de l'edició: Ajuntament d'Algaida, 2019
Publicat per primera vegada a *Certamen Literari de Castellitx 1999. Obres primades: Poesia, Narració Curta i Glosat*. Algaida: Ajuntament d'Algaida, 1999. (Plaguetes d'Història i Cultura, 6/7)

Coberta, maquetació i disseny de la col·lecció: Bartomeu Salas Mascaró
Coordinació editorial: Bartomeu Salas Mascaró

Ajuntament d'Algaida
C/ del Rei, 6 · 07210 Algaida (Illes Balears)
Tel.: 971 12 50 76 · 971 66 56 79
ajuntament@ajagaida.net
premiscastellitx@ajalgaida.net
biblioteca@ajalgaida.net
www.ajalgaida.net

Queden totalment prohibides, sense l'autorització per escrit dels titulars del copyright, qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació, total o parcial, d'aquesta obra.

Jordi Martínez Pallejà

Feliu

Accèssit de Narració Curta
Certamen Literari de Castellitx

ALGAIDA, 1999

Col·lecció Binària · Premis Castellitx
PC1999-N-A-0153-0125

La narració *Feliu,* de Jordi Martínez Pallejà, fou guardonat amb un accèssit al XXIII Premi de Narració Cuurta del Certamen Literari de Castellitx 1999. En foren jurats, Llorenç Antich Trobat, Pere Fullana Puigserver, Gabriel Janer Manila i Pere Mulet Cerdà.

Feliu

I

L'ESTIU, IMPACIENT AQUELL ANY, HO havia envaït tot a ple mes de maig. El sol es mostrava vigorós i escalfava de valent des de primera hora. La remor del trànsit se sentia per arreu però no era prou forta com per despertar el Feliu, estirat tan llarg com era en un banc qualsevol d'una plaça qualsevol. Només ho aconseguí el seu amic Filo, un cocker vermellós que, jugasquer com de costum, li llepà la cara i les mans. Era el ser viu en qui el Feliu més confiava des de feia molt de temps. No anaven ni vivien junts però un sisè sentit els posava en contacte com menys s'ho pensaven.

Un cop desvetllat, el Feliu es dedicà a observar els vianants aturats al costat del semàfor. Somreia amb els renecs que deixaven anar quan l'asfalt de la calçada, desfet per les ·temperatures infernals d'aquells dies, se'ls enganxava a les soles de les sabates i frenava els seus passos.

—Filo, amic, tu has d'anar també amb més compte perquè no portes sabates i si et quedes clavat ja m'explicaràs con te'n surts —li deia al gos set, assegut al davant seu.

El Filo respongué movent la cua i posant les dues potes davanteres sobre les cames, ja arronsades, del Feliu. Més que mostrar-li el seu afec-

Premis Castellitx 1999 · Narrativa
PC1999-N-A-0153-0125

te, semblava demanar-li que deixés de garlar i que es posés en marxa. Al cap d'uns minuts, s'incorporà i se segué. El seu rostre, esquarterat pel sol, transmetia serenor. Els ulls, encara lleganyosos, badaven en el no res. Les mans, parsimonioses, jugaven mecànicament amb un palet de gelat. El peus, indecisos, dibuixaven abstractes figures a la sorra de la plaça, esquitxada de burilles i fulles mortes.

Cada matí, l'instint de supervivència cridà el Feliu. S'alçà del banc i acomodà amb delicadesa el seu bagatge dins un atrotinat cotxet de nadó. Sense rumb fix, inicià la seva lluita: cercar cartrons, papers i ferralla que després malvendria al drapaire. El Filo marxà en una altra direcció.

—Porta't bé, amic -li digué el Feliu.

Aquell dia, el Feliu intuïa que el passeig seria més llarg del normal. Es trobava fort, enèrgic, amb forces suficients per no parar durant hores. Arribà a pensar que algú li havia injectat una dosi extra de vida mentre dormia. Respirava a fons. Sentia com si l'aire netegés els seus pulmons cada cop que inspirava i expirava. Però al cap d'una hora i mitja de caminada sense descans la calor pogué més que ell i l'obligà a aturar-se. Necessitava eixugar-se la suor del front i prendre una bona glopada d'aire.

Just abans de reprendre el seu camí, tombà la vista cap a la seva dreta de forma gairebé inconscient. Al darrera d'una tanca de barrots metàl·lics, contemplà un elegant xalet, dotat d'un aire modernista. El jardí que el precedia, deixat de la mà de Déu, s'havia transformat en una petita selva. Malgrat l'omnipresència d'unes heures salvatges sobre la façana, encertà a llegir un cartell que, penjat de la porta principal, anunciava la venda de la casa i un telèfon de contacte. Sense dubtar-ho, s'acostà al gran portaló reixat de l'entrada i aspirà l'agredolça flaire que emanava d'aquell garbuix de plantes, flors i matolls diversos. Sentí un impuls tan inexplicable con ineludible d'entrar-hi. Era una tasca complicada a plena llum de dia. Però, per sort, el portaló només estava ajustat. Amb una empenta decidida l'obrí. Observà a banda i banda de carrer i, davant l'absència de mirades molestes, enfilà el caminet de pedra que duia al xalet. La porta de la casa sí que era tancada. Així es dirigí ca a un dels laterals per forçar una de les finestres. No hi hagué gaire dificultat per vèncer-la.

Premis Castellitx 1999 · Narrativa
PC1999-N-A-0153-0125

II

A l'interior de la casa ja no hi quedava res, ni un sol moble, ni una làmpada, res. A les parets del que havia estat el menjador, només s'hi veien els claus d'on haurien penjat quadres. I potser records d'arreu del món, pensà el Feliu. De sobte, un soroll massa proper el posà en guàrdia. Falsa alarma. Només es tractava d'un pardalet que lluitava desesperadament per marxar xemeneia de la llar de foc amunt. L'agafa amb cura i comprovà que tenia ferida una ala. Difícilment tornaria emprendre el vol. Començà a carenar-li el capet. L'animal s'arraulia mig agraït, mig resignat a un destí que a les hores ja no depenia d'ell. El Feliu escorcollà les seves butxaques i trobà el que buscava: un crostonet de pa. L'esmigronà i l'acostà al bec del pardalet. Encara molt espantat, l'animal només picà dos o tres cops les engrunes.

—Menja, home, que això que tens no és res, ja ho veuràs —digué mirant de tranquil·litzar-lo.

Només amb una ràpida ullada, el Feliu s'adonà que la casa disposava d'una gran superfície. Des del carrer, però, amb prou feines l'havia pogut apreciar. L'escassa claror que penetrava pel balcó principal, mig obert, permetia entreveure el mosaic del terra, decorat amb dibuixos geomètrics d'inspiració neoclàssica. Acurats detalls barrocs sobre parets, sostres i ampits eren les úniques mostres d'un luxe devorat per l'oblit. El Feliu decidí instal·lar-s'hi. Feia temps que no veia res tan clar.

—Ja dec ser massa vell, potser, per rodar tant pels carrers —li explicava al pardal, al qual batejà amb el nom de Piuet.

Se sentia còmode en aquella casa. Ho pensava mentre li construïa una petita llar al Piuet en una capsa de sabates. Un cop acabada, decidí fer una passejada per totes les habitacions.

Començà pel passadís que naixia al costat dret de la llar de foc. Era molt llarg, potser d'uns quinze o vint metres. Al principi, i a mà esquerra, trobà una peça petita on podria haver-hi hagut els estris de la neteja o el rebost. Continuà endavant. Tot i la poca claror que hi arribava, al cap d'uns metres veié una habitació estreta i allargada. Conservava encara una Heurera olor a greix: devia haver estat la cuina.

Premis Castellitx 1999 · Narrativa
PC1999-N-A-0153-0125

El passadís moria en una habitació espaiosa, quadrada i amb dos grans finestrals tancats. El Feliu n'obrí un. Fou com un flash: la claror il·luminà bruscament quatre parets nues i un buit absolut entre elles. El Feliu tancà els ulls.

III

—Quina muntanya de joguines! —deia en Manel, un company de l'escola.

En tenia perquè hi jugués tot el barri. Els Reis d'Orient, com cada any, havien estat molt generosos amb el nen dels Botifoll que no sabia ni per on començar. I encara faltaven els regals de casa dels avis i dels tiets.

Però qui més l'encertà fou la Glòria, la minyona. Al nen li féu molta gràcia aquell humil joc d'aquarel·les. No s'ho pensà gaire. En uns minuts, ja havia fet els primers gargots a la llibreta de l'escola. I en només una setmana, s'hi podien reconèixer figures humanes i animals força graciosos.

De la forma més inesperada, Feliu Botifoll havia vist néixer una llum dins seu. N'estava avorrit de ninots, de cavalls de cartró, de cotxets i de contes. Al llenç, en canvi, bolcava les inquietuds més indescriptibles i pro fundes que fins aleshores havien dormit al seu interior plàcidament. A partir d'aleshores, cada passeig, cada mirada la cel, cada escena quotidiana era un crida tan irracional com irresistible.

—Ja has fet els deures, Feliu? —li preguntava la seva mare.

—Ara m'hi poso. És que avui hem anat d'excursió al Montseny i he vist unes muntanyes molt altes i amb neu i plenes d'arbres. Volia pintar-les aquí —explicava amb la mirada perduda en l'infinit mentre el llenç esperava acollir el seu talent en estat d'ebullició.

—Portes molts dies així, molt embadalit amb aquests jocs ximples, i no m'agrada. El teu pare i jo n'hem parlat i estem amoïnats, fill. Si això no canvia, Ja veurem què passa.

—Però és que m'agrada molt. Trigo només mitja hora i començo els deures.

Premis Castellitx 1999 · Narrativa
PC1999-N-A-0153-0125

—Mitja hora? Ni parlar-ne. Primer els deures i després ja en parlarem, de pintar. Ja saps que avui toca classe d'anglès amb la Laura. I després, la de piano amb la senyoreta Maria.

Foren uns mesos difícils. D'amagat, el Feliu continuà el seu idil·li amb les pintures. Un idil·li que culminava la final de cada obra, petites meravelles que ningú podia admirar més que el seu creador. La llum de migdia entrava a l'habitació del nen i insuflava vida a cada llenç, assecant-se sobre el cavallet. Els pares, aliens a l'evolució artística del Feliu, estaven més preocupats en fer del nen un home de profit. Potser advocat, potser metge.

—Feliu, hem de parlar amb tu —digué el seu pare—. Sé que aquell maleït joc de pintures et distreu i que intentes fer veure que ho has deixat però a mi no m'enganyaràs.

—Pare, de debò, el vaig llançar fa temps.

—I com és que les teves notes han baixat tant d'aleshores? Què et fa perdre el temps ara?

—Res, és que des de fa unes setmanes no em trobo gaire bé. Em fa mal el cap.

—I per què no ens ho deies?

—No us volia amoïnar.

—Doncs et durem al metge.

Els seus pares volien evitar a tota costa que ningú l'acabés assenyalant com el talòs dels Botifoll, que no era capaç d'aprovar una sola assignatura. El Feliu intentà fer un petit esforç per recuperar el terreny perdut, superar tots els exàmens i poder dedicar-se a pintar sense que ni el pare ni la mare no sospitessin gens. Però la fal·lera pictòrica havia trasbalsat massa ràpid el seu caràcter. Poc a poc, s'anà transformant en un nen esquerp i rebel que no dubtava a contestar els professors que en reprimien alguna actitud incorrecta. Fou la gota que vessà el vas de la paciència paterna.

Un dia d'hivern, el pare, després d'una recerca a fons, descobrí l'amagatall on el Feliu amagava els estris per pintar. Tots els pinzells, les pintures, els llençols i els draps moriren a les escombraries.

Mai no imaginarem que aquell fou un com dur, massa dur per al Feliu. Molt més encara que haver-lo retirat del grup de teatre del col-

Premis Castellitx 1999 · Narrativa
PC1999-N-A-0153-0125

legi, la seva primera gran il·lusió lluny de la esgotadora disciplina diària dels llibres, deures i exàmens. La pintura l'havia transformat com res no havia aconseguit fer-ho abans. El Feliu, ferit; es féu una promesa: mai ningú, ni tan sols els pares, no li frustraria cap altre somni.

IV

Les altes temperatures continuaven ofegant els barcelonins. El Feliu, que no s'havia aturat més que un parell de vegades aquell matí, es concedí un altre petit descans. Eren més de les set de la tarda i els peus començaven a fer-li figa després d'una caminada quilomètrica. Extenuat i suós decidí de tornar al seu nou refugi, un sostre sota el qual havia viscut els últims dies.

El camí se li féu més curt que mai. S'aturà al davant del xalet i, en mirar-se'l, se li encongí el cor. El balcó del primer pis era obert de bat a bat i també totes les finestres. No hi veia ningú movent-s'hi per dins. El Piuet, des de la butxaca de la camisa, piulà i tragué el cap per la vora. El Feliu li passà el dit pel clatell i començà a caminar i a caminar sense rumb concret, carrer avall. No volia parar fins que caigués mort.

L'endemà tornà als voltants de la casa però fou incapaç d'atansar-se a la porta. Un jardiner feia neteja per convertir aquell caos vegetal en un jardí amb un mínim d'ordre i d'estètica. Després de pensar-s'ho molt, prengué una resolució: preguntar-li si podia entrar a la casa només uns moments. Però en l'últim moment, es féu enrere. Per sempre. Tot i la calor d'aquell matí, una sensació de fred recorregué el seu cos de cap a peus.

En realitat, aquell matí de mitjans de juny era un mica més agradable que els últims dies. El grau d'humitat havia minvat més del que es podia esperar. Fins i tot bufava un deliciós airet que carenava els cabells de l'Elisenda, recolzada en una finestra de la seva nova casa, on era a punt de començar unes petites obres de remodelació. S'hi torbava sola perquè el Ricard, el seu marit, havia anat a tractar un tema important amb el Martí, un amic de la infància.

Premis Castellitx 1999 · Narrativa
PC1999-N-A-0153-0125

—Mama, mama —féu la Laia, la seva filla de dos anys.

—Què vols ara?

La nena volia cridar l'atenció de l'Elisenda corrent amunt i avall del menjador, lliure encara de qualsevol moble. De sobte, s'aturà al davant de la llar de foc i alçà la vista.

—Mama, mama, mama -cridà mig espantada.

—Què et passa?

La nena fugí cap a la falda de la seva mare, on deixà caure el cap. Respirava nerviosament.

—Què t'has espantat?

La nena no deia res. L'Elisenda s'adonà que tremolava. Es fixà de nou en aquella paret, potser la més curiosa que havia vist mai. Algú hi havia pintat un mural, a sobre de la llar de foc. Era una escena on un drapaire sostenia un pardal a la seva mà enmig d'una ciutat. Tant ella com el Ricard s'havien quedat glaçats en veure-la després de comprar la casa. Els de la immobiliària demanaren un munt d'excuses per la troballa tot i que el jove matrimoni no se n'havia queixat en cap moment. Més aviat al contrari. El Ricard no s'ho pensà gaire i es posà en contacte amb el Martí, un gran aficionat a les arts. Aquest els féu una visita per comprovar que els seus amics no l'havien enredat.

—Aquí la tens —li deia el Ricard mostrant-li la pintura.

El Martí se la mirà en silenci. Es pessigava sense parar el llavi inferior mentre canviava de posició un i altre cop per veure el mural des de diferents perspectives. S'hi acostava i se n'allunyava. No deia ni un mot. Sem blava impressionat. Passaren deu minuts d'inquietud per al Ricard i l'Elisenda.

—En aquesta pintura hi veig diversos estils combinats d'una forma ben curiosa —el Martí semblava tenir clar el que havia de dir—. El rodamón, per exemple, és força realista. En canvi, fixeu-vos en l'ocell: és més surreal. Les seves ales semblen les d'una àliga i el seu cap recorda al d'un unicorn, amb aquesta mena de banyeta al front. Una altra cosa: mireu els edificis, els arbres i la gent que envolten l'escena. Són més aviat cubistes: estan composats en gran part amb formes geomètriques ben estructurades. I en general, no sé, però hi ha alguna espècie de mà-

Premis Castellitx 1999 · Narrativa
PC1999-N-A-0153-0125

gia en l'escena. Realment, mai no havia vist res igual. Es una pintura estranya amb un atractiu difícil d'explicar, un magnetisme que no sabria definir amb exactitud —explicà Martí.

—I... creus que pot tenir algun valor? —preguntà el Ricard.

—És difícil dir-ho. Jo només sóc un aficionat. A mi, m'agrada i de debò que us la compraria. Però per saber si té valor, caldrien opinions més professionals.

I les opinions arribaren. De dos especialistes del Museu d'Art Contemporani de Barcelona i d'un catedràtic d'història de l'art. Coincidiren en el dictamen, consultats tant pel Martí com pel Ricard. Calgueren, això sí, hores d'observació i deliberació.

—Possiblement, estem davant una obra genial, perquè és original i rupturista en tots els seus plantejaments, sobretots formals —sentencià un dels especialistes del Museu, que s'erigí en portaveu.

Tot i aquesta opinió, encara reconeixien tenir alguns dubtes. Per això, decidiren reclamar la visita de dos reconeguts restauradors d'El Prado. El Ricard i l'Elisenda cada dia estaven més nerviosos. Intuïen que en aquella paret hi havia una gran obra d'art. Arribaren els dos restauradors des de Madrid i en unes hores en tingueren prou.

—És difícil de decidir quan et trobes davant una obra tan desconcertant. Però hem de reconèixer que ens ha deixat molt parats. I això només passa una vegada a l'any, amb sort. Es una petita meravella, els ho asseguro i hi estem molt interessats. En uns dies, rebran una trucada d'un responsable del nostre museu per conèixer les seves intencions respecte a la pintura —explicà un d'ells.

—Però —intervingué el Ricard—, aleshores, aquesta és una... gran... obra?

—Més aviat no. És tota una obra mestra.

El Ricard i l'Elisenda visqueren a partir d'aleshores dies d'excitació intensa. Tot d'una, tenien un tresor a les seves mans. Autoritzaren la difusió de la notícia a tots els mitjans de comunicació. A continuació, trucades, felicitacions, reportatges, entrevistes... I importants ofertes econòmiques, tan des d'institucions públiques com de privades. El Ricard i l'Elisenda, en principi, no es deixaren temptar pels diners. Vivien prou desofegats com per deixar-los de banda

Premis Castellitx 1999 · Narrativa
PC1999-N-A-0153-0125

i poder fruir d'una obra mestra a la paret del menjador sense cap penediment. Però com més negatives, més pujaven les quantitats posades sobre la taula.

—No me'n vull desfer, Elisenda —sentencià el Ricard.

—Però les ofertes no paren de créixer, Ricard.

—Que creixin. Aquesta pintura és un regal caigut del cel.

—No sé. Bé, potser tens raó —abans de continuar es mirà somrient la pintura—. A més, sempre serem a temps de poder-la vendre. En aquesta paret no perdrà el seu valor.

—Donaria diners per conèixer-ne l'autor. Qui és, com s'inspirà, com combinà tants d'estils i per què ho féu en aquesta paret i no sobre un llenç. Una nit, el Ricard, després de sopar, no es pogué estar de contemplar el mural amb deteniment. Volia assaborir cada traç, les figures, la composició un cop més. Es va asseure al seu davant. Encengué una cigarreta, s'omplí una copa amb conyac francès i alçà la vista. En un segons, però, s'adonà que alguna cosa havia canviat. El cor se li trasbalsà.

—Elisenda, Elisenda! Vine, si us plau —cridà.

—Què passa amb aquests crits? —féu ella des del dormitori.

—Això no pot ser.

—Què estàs dient? —preguntava mentre es dirigia al menjador.

—Mira't bé la cara de l'home —li digué assenyalant la cara del roda- mon.

Li havien regalimat unes llàgrimes per la galta i l'ocellet que inicialment duia a la mà s'havia posat sobre el seu cap. No se'n sabien avenir.

—Vols dir que no estem veient visions? —qüestionà l'Elisenda.

—No, t'ho asseguro. Aquesta no era l'escena del primer dia, segur.

—Potser sí que l'ocell no era sobre el cap...

—No hi era.

L'endemà, l'ocell havia emprès el vol i el rodamón semblava cridar-li alguna cosa. Cada dia, hi havia un parell de moviments dins del quadre i amb ells, una evident tremolor a les cames de tots dos. Superada la por inicial, que els va dur a pensar en encanteris i embruixaments, decidiren no trucar al Martí ni a ningú per explicar

Premis Castellitx 1999 · Narrativa
PC1999-N-A-0153-0125

els màgics canvis que la pintura experimentava dia rere dia. Ho tenien molt clar: seria un secret del qual només ells dos en gaudirien per sempre.

V

Sant Joan. Aquell any seria recordat per molts com una revetlla diferent, celebrada a tocar del mar per fugir de l'extremada xafogor, gairebé històrica, que havia pres Barcelona. Milers de persones es traslladaren a les platges de la Barceloneta, de la Nova Icària o del Bogatell per fruir de la nit· més llarga i mediterrània de totes entre bany i bany. Nit de foc, de festa, de música i d'amors que es creuen esporàdics i que acaben sent perpetus. Malgrat el xivarri, el Feliu pogué dormir sota els porxos que hi ha via al davant dels vestidors dels banyistes, sota el passeig Marítim.

Es desvetllà quan tot era gairebé en silenci, quarts de vuit del matí. Les ones, calmoses, semblaven cansades, com si també acabessin d'alçar-se del llit. El Feliu decidí estirar una mica les cames. Els repartidors de diaris ja havien passat. S'acostà a un quiosc proper, s'ajupí distretament, en pistà un i s'allunyà amb parsimònia.

Una parella d'avis feia un tomb aprofitant l'última fresca del matí. El marit es sorprengué en veure a uns cinquanta metres un home assegut en un banc que llegia el diari. Al seu costat, hi havia un cotxet de nadó ple de paperassa i ferralla. Els seus moviments eren tranquils. De sobte, restà immòbil. Poc a poc, anà enfonsant el cap entre les fulles d'un diari i embolicant-lo amb ells nerviosament. Tot i ser-ne encara lluny, l'avia sentia amb claredat el seu plor.

** ** **

El Feliu caminava empenyent el cotxet de nadó. Havia fer una bona collita aquella tarda. Una muntanya de cartrons i de diaris gairebé no el deixaven veure per on anava. Un cop arribat al davant de la torre, contemplà el cel i inspirà a fons. Hi havien aparegut uns núvols que sembla-

Premis Castellitx 1999 · Narrativa
PC1999-N-A-0153-0125

ven voler fer-li la guitza al sol. De sobte, el Feliu presentí a prop seu la presència d'algú familiar. Tornà a baixar la mirada i veié el Filo, després de molts dies de no saber-ne res. Anava una mica coix. Mogué la cua i s'assegué al davant del Feliu tot esperant un bocí de pa o una galeta.

—Amic, et trobava molt a faltar. Tenia ganes d'explicar-te unes quantes coses —li digué—. Però abans, he de fer una cosa important. Espera't un moment.

Agafa el Piuet i li xiuxiuejà unes paraules a cau d'orella durant un segons. Després, el llençà amb força cap amunt.

—Fes-me el favor de no tornar si no fas el que t'he dit —li cridà.

El Filo bordà un parell de vegades com si hagués volgut corroborar l'ordre del seu amic. Quan el Piuet fou molt lluny de la terra, un llampec sord l'engolí.

—Creus que ara ho veuran més clar? —preguntà el Feliu al seu amic mentre observava el cel amb un somriure.

Al cap d'uns segons, començà a caure un fi plugim sobre tots dos.

Premis Castellitx 1999 · Narrativa
PC1999-N-A-0153-0125

ā